

BİLSEM'lerde Uygulanan Eğitim ve Programlar

BİLSEM'lerde öğrencilerin etkin problem çözme, karar verme ve yaratıcılık gibi yetişkinlik dönemlerinde ihtiyaç duyacakları üst düzey zihinsel, sosyal, kişisel ve akademik becerileri kazanmalarını sağlayacak şekilde ilgi, yetenek ve potansiyellerine göre eğitim fırsatları sunulmaktadır. Eğitim aşamaları öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenen, gerçek yaşam problemlerine çözüm üreten, yaratıcı düşünebilen, çevresi ile iletişim kurabilen, bilimsel araştırma ve buluş yapabilen bireyler olarak yetiştirilmelerini sağlayacak şekilde yürütülür. Eğitim süreçleri hazırlanırken üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi, proje üretme ve geliştirme çalışmalarını sağlayan etkinliklerin planlanmasına ve uygulanmasına dikkat edilir. Öğrenciler BİLSEM'e başladıktan sonra programları aşamalı olarak takip ederler. BİLSEM'lerde

- › Uyum Programı
- › Destek Eğitim Programı
- › Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı
- › Özel Yetenekleri Geliştirme Programı
- › Proje Üretimi ve Yönetimi Programı

olmak üzere beş aşamalı bir program uygulanmaktadır.

Uyum Programı

BİLSEM'lere yeni kayıt yaptırmış olan genel zihinsel yetenek alanı ile müzik ve görsel sanatlar yetenek alanı öğrencilerinin BİLSEM'lere uyum sürecini hızlandırmak amacıyla kurumu, öğretmenlerini, diğer öğrencileri ve programları tanımalarını sağlamak için gerçekleştirilen kısa süreli eğitim programıdır.

Uyum programı başladığında öğrencilere öncelikle BİLSEM'lerin misyon, vizyon ve temel değeri tanıtılmaktadır. Uyum programı doğrultusunda yapılacak etkinlikler, öğrencilerde BİLSEM kültürü oluşturacak şekilde hazırlanıp, planlanarak uygulanmaktadır. Program genel bağlamda öğrenciyi tanımayı amaçlamaktadır. Etkinlikler öğrencilerin kişisel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine katkı sağlayan, bilimsel düşünceyi ve estetik duyguları geliştiren, her öğrenciye hitap edebilecek etkinliklerden oluşmaktadır. Uyum programını kapsayan etkinlikler sınıf öğretmenleri ile rehberlik öğretmenleri öncelikli olmak üzere tüm branş öğretmenleri tarafından bireysel ya da gruplar hâlinde uygulanabilmektedir. Uyum programları etkinliklerinde daha çok BİLSEM imkânları, laboratuvarları, yetenek geliştirme atölyeleri ve görev yapan tüm personelin tanıtılmasına yönelik uygulamalar yapılmaktadır.

Uyum programını tamamlamış olan ve genel zihinsel yetenek alanından tanılanan özel yetenekli öğrenciler, normalde bir üst eğitim programı olan destek eğitim programına devam ederlerken görsel sanatlar ve müzik yetenek alanlarından tanılanarak BİLSEM'lerde öğrenim hakkı kazanan öğrenciler, uyum programı sonunda tanılandıkları alanda son aşama olan "proje üretimi ve yönetimi programı"ndan bir önceki eğitim programı olan "özel yetenekleri geliştirici eğitim programı"na devam etmektedirler. Uyum programı süresi içinde öğrencilerle ilgili elde edilen veriler, etkinlik planları dâhilindeki değerlendirme formu ve öğretmen gözlemleri doğrultusunda kurul toplantıları yapıp her öğrenci için özel olarak değerlendirilmektedir. Değerlendirme sonuçları rehberlik birimine ulaştırılarak dosyalanmaktadır.

Uyum programı toplamda iki aylık süreyi geçmeyecek şekilde ve bu sürede ortalama 40 ders saati olacak şekilde planlanıp uygulanmaktadır. Bu süre sonucunda genel zihinsel yetenek alanı öğrencilerinin destek eğitim programına, görsel sanatlar ve müzik yetenek alanı öğrencilerinin özel yetenekleri geliştirici programa geçişleri gerçekleştirilmektedir (MEB, 2020).

Destek Eğitim Programı (DEP)

Destek eğitim programı, BİLSEM'lerde ikinci aşamada yer alan programa verilen isimdir. Bu eğitim programına, uyum programını tamamlamış olan genel zihinsel yetenek alanından tanılanan öğrenciler geçmektedir. Bu program, öğrencilerde geliştirilmesi gereken en temel becerilerin tüm alan ya da disiplinlerle ilişkilendirilmesini esas alan eğitim programı etkinliklerini kapsamaktadır.

Destek eğitim programında kazandırılması gereken başlıca beceriler: iş birliği, iletişim, öğrenmeyi öğrenme, grupta çalışma, bilimsel araştırma, girişimcilik, problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme, etkili karar verme, teknoloji okuryazarlığı, kaynakları etkin kullanma, sosyal sorumluluk vb. olarak belirtilebilir. Öğretim programları, BİLSEM yönergesinde belirtilen öğretmenler tarafından uygulanır. Destek eğitim programı sürecinde, öğrencilerle bireysel ya da grup olarak iş birliği içinde proje hazırlama çalışmalarına adım atılabilmektedir.

Destek eğitim programı, 2 ve 3. sınıfta BİLSEM'lere kayıt yaptıran öğrenciler için, ilk yılı sınıf öğretmenlerine öncelik verecek şekilde ve uyum programı süresi dâhil, en az 2 eğitim öğretim yılı olacak şekilde planlanıp uygulanmaktadır. (MEB, 2020). Özel yetenekli öğrencilerin sahip olduğu yeteneklerin erken dönemde keşfedilip eğitilmesi, bu çocukların bireysel mutluluğu ve aynı zamanda toplumsal yaşam standartları bakımından olumlu bir ivme kazanmaları açısından önem taşımaktadır (Hökekleli ve Gündüz, 2004). Dördüncü sınıfta BİLSEM'de öğrenim görmeye hak kazanıp kayıt yaptıran öğrenciler için sınıf ya da branş öğretmenleri tarafından uygulanmak üzere uyum eğitim programı süresi de dâhil edilerek toplam 1 eğitim ve öğretim yılı olacak şekilde planlanıp uygulanmaktadır. Bu sürecin sonucunda ise öğrencilerin bireysel yetenekleri fark ettirme eğitim programına geçişleri sağlanmaktadır (MEB, 2020).

Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı (BYF)

Bireysel yetenekleri fark ettirme programı BİLSEM'lerde üçüncü aşamada yer alan, genel zihinsel yetenek alanında tanılanan ve destek eğitim programını tamamlayan öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmelerini sağlamak amacı ile yürütülen eğitim programıdır.

Destek eğitim programı süreci sonrasında elde edilen değerlendirme verileri doğrultusunda bireysel yetenekleri fark ettirme programının uygulanabilmesi için öğrenciler gruplara ayrılmaktadır. Danışman öğretmenlerden her biri, rehber öğretmenin de sorumluluk üstleneceği öğrenci grubunu bireysel yetenekleri fark ettirme programında tekrar belirler. Bu program süreci içinde uygulanmak üzere öğrencilere bireysel yeteneklerini fark ettirebilme amacıyla yaratıcılıklarını öne çıkaran disiplinlere yönelik programlar hazırlanıp uygulanmaktadır. Öğrencilerin ilgi ve merakları doğrultusunda, yetenekli olduğu ve gelecekte yaşam becerileri bağlamında derinlemesine çalışmalar yapabileceği alanları belirlemek için her alan ve disipline özgü tutum ve becerileri fark ettirici etkinlikler ilgili alan öğretmeni tarafından planlanıp öğrenci özelliklerine göre uygulanmaktadır.

Bireysel yetenekleri fark ettirme programı sürecinde disiplinler arası ilişkilerin de dikkate alınması, proje üretim çalışmalarının da bu yönde ilerletilmesi önem taşımaktadır. Projeler bu eğitim programında destek eğitim programına göre daha kapsamlı hazırlanmaktadır. Bireysel yetenekleri fark ettirme programı tamamlandıktan sonra öğrenciler, öğretmenler kurulu tarafından gerçekleştirilen çoklu değerlendirme yöntemiyle değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme sonucunda ise öğrenciler özel yetenekleri geliştirme programı alanlarına yönlendirilmektedir. Bireysel yetenekleri fark ettirme programı, öğrencinin tüm alan ve disiplinleri tanıyacağı şekilde planlanmaktadır.

Bireysel yetenekleri fark ettirme eğitim programı bireysel yetenekleri fark ettirme 1 (BYF 1) ve bireysel yetenekleri fark ettirme 2 (BYF 2) olmak üzere toplamda iki eğitim öğretim yılı olarak planlanmaktadır. Bireysel yetenekleri fark ettirme programı, 5. sınıf düzeyinden başlamak şartıyla öğrencinin bütün alanları tanıyacağı şekilde iki eğitim öğretim yılı süresince planlanıp uygulanmaktadır (MEB, 2020).

Özel Yetenekleri Geliştirme Programı (ÖYG)

Özel yetenekleri geliştirme programı; BİLSEM'lerde dördüncü aşamada yer alan, genel zihinsel yetenek alanında tanılanmış, bireysel yetenekleri fark ettirme programını tamamlayan öğrenciler ile müzik ve görsel sanatlar yetenek alanında uyum programını tamamlayan öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirmelerini sağlamak amacı ile yürütülen eğitim programıdır. Özel yetenekleri geliştirme programında öğrencilerin ilgi ve merakları doğrultusunda yönlendirildikleri özel yetenek alanlarına yönelik bilimsel ve sanatsal odaklı etkinlik temelli çalışmalara daha yoğun bir şekilde yer verilmektedir. Özel yetenekleri geliştirme programı, öğrenci merkezli eğitim yaklaşımına uygun, disiplin odaklı veya disiplinler arası yapıda hazırlanır.

Özel yetenekleri geliştirme programı sürecindeki uygulamalarda, disiplinler arası bağlamda ilişkilendirme yapılarak öğrenciler belli alanlara yönlendirilmektedir. Bu alanlarda derinlemesine; ileri düzeyde bilgi, beceri, davranış kazanmaları doğrultusunda ilerlenmekte ve yine bu doğrultuda üretim odaklı çalışmalara ağırlık verilmektedir.

Görsel sanatlar ve müzik alanından tanınan öğrenciler için ise özel yetenekleri geliştirme program sürecinde ilgili alanın tanıtımı yapılmaktadır. Öğrencilerin alanla ilgili yeteneklerini fark etmelerini sağlayıcı etkinlikler planlanmaktadır. Bu durumda genel zihinsel yetenek alanından tanınan öğrencilerin aksine derinlemesine sanatsal etkinliklere bu aşamalardan sonra geçilmektedir.

Özel yeteneklerin geliştirilmesi programı, genel zihinsel yetenek alanında tanınan öğrenciler için 2 eğitim ve öğretim yılı; görsel sanatlar ve müzik alanında tanınan öğrenciler için 7 eğitim ve öğretim yılı olarak planlanıp uygulanmaktadır. Ancak bu hususun süreç uzunluğu öğrencilerin BİLSEM'e giriş hakkı kazandıkları sınıf seviyesine göre değişim gösterebilmektedir. Bu durumda süreç; özel yeteneklerin geliştirilmesi programı kapsamında görsel sanatlar ve müzik alanından tanınan öğrencilerden BİLSEM'lere 2. sınıfta kayıt olan öğrenciler için 7 eğitim öğretim yılı, 3. sınıfta kayıt olan öğrenciler için 6 eğitim öğretim yılı, 4. sınıfta kayıt olan öğrenciler için ise 5 eğitim öğretim yılı olarak planlanır ve uygulanır (MEB, 2020).

Proje Üretimi ve Yönetimi Programı

Proje üretimi ve yönetimi programı BİLSEM'lerde son aşamada yer alan ve özel yetenekleri geliştirme programını tamamlayan öğrencilerin ilgi, merak, istek ve yetenekleri doğrultusunda herhangi bir alanda grup çalışması içinde ya da bireysel olarak yürütülen eğitim programıdır. BİLSEM'lerde özel yetenekli öğrencilerin sahip olduğu yeteneklerin erken yaşta keşfedilmesi ile birlikte kendilerine düşünme becerileri de kazandırılmaktadır.

Öğrencilerin aynı zamanda bireysel ve grupla çalışma becerilerinin de geliştirilmesi sağlanarak ilgi ve yeteneklerine uygun proje üretme eğitimleri de verilmektedir. Proje üretimi ve yönetimi programına devam eden öğrenciler, her eğitim öğretim yılında en az bir proje hazırlamaktadır. Öğrencilerin gerçekleştirmek istedikleri proje konularına, danışman öğretmenleri ile birlikte karar verilip gerçekleştirilmektedir. Proje konusunun seçim sürecinde öğrencinin özel yetenekleri geliştirme programı eğitimleri esnasında yetkinlik kazandığı alan öncelikli olmak üzere farklı alanlar da tercih edilip yönlendirme yapılabilmektedir. Bu hususta her türlü üretim, bilimsel çalışmalar ya da sanat etkinlikleri projelendirilebilmektedir. Proje üretimi ve yönetimi programı kapsamında yürütülen etkinliklerde öğrenciler, öğretmenler tarafından bilgi aktarımından çok belirlenmiş olan projeler doğrultusunda çalışmalar yapmaları için yönlendirilmektedir.

Danışman öğretmen tarafından gerçekleştirilecek projeye ait öneri formu ve en az bir ilerleme ya da gelişme raporu BİLSEM için tasarlanmış olan BİLSEM modülü üzerinden doldurulmaktadır. Herhangi bir durum sebebi ile öğrencinin proje üretimi ve yönetimi programı süreci içinde bir eğitim öğretim yılı için üretmesi gereken projeyi gerçekleştirememesi hâlinde sorumlu olan danışman öğretmen tarafından projenin gerçekleşmemesi nedenleri yazılı rapor hâlinde öğretmenler kuruluna sunulmaktadır.

Gerçekleştirilen projeler için BİLSEM müdürlükleri, proje çalışmaları sırasında ortaya çıkan her türlü özgün fikrin sahiplik hakkının saklanabilir hâle getirilmesi için patent, faydalı model, marka ve tasarım başvuru süreçlerine ilişkin işlemleri gerçekleştirmektedir. Projelere mali ve teknik destek Millî Eğitim Bakanlığınca sağlanabildiği gibi, BİLSEM müdürlükleri de kendi bütçeleri ve projeler ile ilgili olan kurumların sağladıkları imkânlar doğrultusunda projeleri gerçekleştirebilmektedir. Buna ek olarak tamamlanan projelerin bilgi girişleri proje sahibi öğrenci ve proje danışmanı öğretmen sorumluluğunda BİLSEM modülü üzerinden yapılmaktadır. Proje yazımı Genel Müdürlük tarafından yayımlanan BİLSEM Proje Yazım Kılavuzu'na göre gerçekleştirilmekte olup proje, hazırlayan öğrenci tarafından jüri önünde savunulmaktadır. Eğer bu süreçte öğrenciye ait olan proje için düzeltme kararı verilmiş ise öğrenci, projesini en geç üç ay içinde istenen düzeltmeleri yaparak aynı jüri tarafından değerlendirilmek üzere tekrar savunabilmektedir.

Onaylanmış olan projelerin bir nüshası BİLSEM idaresince jüri onayını içeren ıslak imzalı belge ile birlikte Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne iletilmektedir. Jüri tarafından patent potansiyeline uygun görülen projelerin başvuruları bizzat Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilmektedir.